

365

ΚΙΝΗΣΕΙΣ

για να σώσουμε τον πλανήτη

2η έκδοση

ΦΙΛΙΠ ΜΠΟΥΡΣΕΓΙΕ

Πρόλογος: Ζαν-Λουί Ετιέν

ΚΕΡΚΥΡΑ
ε κ δ ό σ ε ι ς

HONDA
The Power of Dreams

365 ΚΙΝΗΣΕΙΣ για να σώσουμε τον πλανήτη

Φιλίπ Μπουρσεγιέ

Πρόλογος: Ζαν-Λουί Ετιέν

Κείμενα: Ανν Γιανκελιοβίτς

2η έκδοση

ΚΕΡΚΥΡΑ
ε κ δ ό σ ε ι ς

Éditions
de La Martinière

© Éditions de la Martinière, Paris, 2005

Τίτλος του πρωτότυπου **365 GESTES pour sauver la planète**

ISBN 978-960-8386-56-3

© Για την ελληνική γλώσσα, Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε.

Παραγωγή: Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ

Μετάφραση: Ζανίν Ντελοπούλου

Διόρθωση: Γιώτα πολυδωροπούλου

Σελιδοποίηση: Γεωργία Νόνα

Συντονισμός έκδοσης: Έφη Ανδρικοπούλου

Το βιβλίο **365 ΚΙΝΗΣΕΙΣ για να σώσουμε τον πλανήτη (2η έκδοση)**

τυπώθηκε και βιβλιοδετήθηκε στην Κίνα, τον Σεπτέμβριο του 2009 σε 3.000 αντίτυπα

Κεντρική διάθεση:

ΚΕΡΚΥΡΑ
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

eco.
nomia
BOOKSTORE

Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε. • Βλακάβα 6-8, Αθήνα 105 51

Τηλ.: 210 - 3314.714, Fax: 210 - 3252.283

www.economia.gr • bookstore@economia.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο πρόλογος είναι απαραίτητος για να στηρίξει το σκοπό του βιβλίου μέσω της νομιμοποίησης, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας του συγγραφέα. Αυτός είναι ο ρόλος που μου ανατέθηκε και τον οποίο αποδέχτηκα, πεπεισμένος για τη σημασία αυτού του βιβλίου και για την αναγκαιότητα μιας μόνιμης παροχής πληροφοριών που απαντούν στα ερωτήματα τα σχετικά με το περιβάλλον του πλανήτη.

Η νομιμοποίηση η δική μου είναι αυτή ενός μάρτυρα που περιδιαβαίνει τον κόσμο εδώ και τρεις δεκαετίες, κυρίως στις πολικές περιοχές, των οποίων την επιδείνωση μπόρεσα να παρακολουθήσω, ιδιαίτερα στην Αρκτική. Αυτή η σχεδόν ερημική περιοχή του κόσμου είναι, παραδόξως, αυτή που υποφέρει περισσότερο, από απόσταση μάρτυρας η ίδια των περιβαλλοντικών αναταράξεων που επιβάλλουμε στον πλανήτη.

Σ' αυτή τη λευκή χώρα, η αόρατη μόλυνση εμποτίζει με ύπουλο τρόπο το αίμα, το λίπος και το γάλα της πολικής άρκτου, στην οποία αναλύσεις αποκάλυψαν την ύπαρξη ενός αυξανόμενου ποσοστού φυτοφαρμάκων, οργανικών χλωρίων και βαρέων μετάλλων που προκαλούν κυτταρικές μεταλλάξεις και αλλοιώσεις των αναπαραγωγικών της οργάνων. Γι' αυτά ευθύνονται το ανεξέλεγκτο ντοπάρισμα των εδαφών και τα βιομηχανικά απόβλητα που οι βροχές και οι άνεμοι διασκορπίζουν στα ποτάμια, στους ωκεανούς και στην ατμόσφαιρα.

Η άλλη μάλιστα για το περιβάλλον είναι η κλιματική υπερθέρμανση που χτυπά το Μεγάλο Βορρά με θεαματικό τρόπο: τα σπίτια και οι δρό-

μοι που κατασκευάστηκαν σε μόνιμα παγωμένα εδάφη, αποκτούν ρωγμές, ελαττώματα και καταρρέουν. Στην άλλοτε ολοχρονίς παγωμένη τούντρα, εμφανίζονται μεγάλες ελώδεις εκτάσεις που παράγουν μεγάλες ποσότητες μεθανίου επιτείνοντας έτσι το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Μέσα σε 50 χρόνια η πλωτή μάζα παγωμένης θάλασσας έχασε το 40% του πάχους της. Η ταχεία επιδείνωση της διαδικασίας αυτής μπορεί να οδηγήσει, σε μερικές δεκαετίες, στην εξαφάνιση της παγωμένης μάζας κατά τους θερινούς μήνες. Αυτή η εξαφάνιση του πολικού ψύχους το καλοκαίρι στο βόρειο ημισφαίριο θα έχει στο μέλλον απότομες και θεαματικές κλιματικές συνέπειες.

Στο σκηνικό αυτού του, ανθρώπινης προέλευσης, κλιματικού ατυχήματος διαγράφεται ένα άλλο παγκόσμιο γεγονός: το ανακοινωθέν τέλος των αποθεμάτων ορυκτής ενέργειας. Γνωρίζοντας ότι παρέχουν το 90% της παγκόσμιας κατανάλωσης, οι κυβερνήτες του πλανήτη βρίσκονται σήμερα ενώπιον μιας διπλής πρόκλησης: περιβαλλοντικής και ενεργειακής.

Η μείωση της παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα, κύριου υπεύθυνου για την υπερθέρμανση του πλανήτη, περνά από τη μείωση της κατανάλωσης της ορυκτής ενέργειας, από την εφαρμογή των ποσοτώσεων και του πρωτόκολλου του Κιότο, και τη βελτίωση της απόδοσης των θερμικών κινητήρων. Περνά, ταυτόχρονα, κι από την εκβιομηχάνιση της παραγωγής συσκευών λήψης των ανανεώσιμων πηγών –ηλια-

κής και αιολικής— ώστε αφενός να μειωθεί σημαντικά το κόστος, αφετέρου αυτές να καταστούν σύντομα προσβάσιμες για τις οικιακές ανάγκες από ένα μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας.

Παρ' όλα αυτά, οι αυξανόμενες ανάγκες της βιομηχανίας και των μεταφορών σε ενέργεια, οι οποίες είναι συνδεδεμένες με την καλπάζουσα δημογραφία και την ανάπτυξη των φτωχών κρατών, δεν θα μπορέσουν να καλυφθούν από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η προοπτική του τέλους των ορυκτών ενεργειών θέτει στην ανθρωπότητα το καθήκον να προβεί σε μαζικές επενδύσεις για την παραγωγή και αποθήκευση των δύο κυριότερων φορέων της ενέργειας του μέλλοντος: τον ηλεκτρισμό και το υδρογόνο.

Η άλλη μου μαρτυρία αφορά στις σοβαρές παρεμβάσεις που επιβάλλουμε στη φύση. Γράφω αυτές τις σειρές από τη νήσο Κλίπερτον, μία έρημη και άγνωστη γαλλική ατόλη του Ειρηνικού Ωκεανού. Με τις ομάδες των ερευνητών κάνουμε μία απογραφή της φύσης που περιλαμβάνει όλους τους τομείς των ζωντανών οργανισμών της ξηράς, των υποθαλάσσιων και αυτών των αιγιματικών νερών της λιμνοθάλασσας.

Τα άμεσα αποτελέσματα τούτης της αποστολής αφορούν στην κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η ρύπανση των παραλιών από πλαστικά αντικείμενα που ξεβράζει συνεχώς η θάλασσα, δίνει στο Κλίπερτον την όψη ενός εγκαταλελειμμένου νησιού. Ωστόσο, δεν βρίσκουμε ούτε ίχνος από υδρογονάνθρακες. Τα κουφάρια των χελωνών που παγιδεύτηκαν στις θηλιές των δικτύων είναι μία από τις μορφές των ζημιών που προκαλεί η αλιεία. Οι καρχαρίες που προ εικοσαετίας αριθμούσαν

εκατοντάδες, τώρα είναι πλέον σπάνιοι, αφού αποδεκατίζονται για τα πτερυγιά τους που μοσχοπουλιούνται στις ασιατικές αγορές. Το νησί είναι γεμάτο από χιλιόμετρα αγκιστρωμένων στον πυθμένα παραγαδιών. Έπειτα από λίγους μήνες παραμονής στο νησί, ο αριθμός των γιγάντιων σκαφών που αλιεύουν τόνους, τα οποία είναι εξοπλισμένα με ελικόπτερα για να εντοπίζουν τα κοπάδια, μας κάνει να σκεφτόμαστε το μέγεθος και την ένταση της αλιείας. Οι ορνιθολόγοι που μας συνοδεύουν, ανακαλύπτουν κρυμμένους νεοσσούς από θαλασσοπούλια που λιμοκτονούν. Πολλοί από αυτούς δεν θα επιζήσουν. Η παρατήρηση των πτησέων των γονέων τους με σηματορούς τύπου «Argo» καταδεικνύει πως τα πουλιά αυτά κάνουν μεγάλες διαδρομές προς αναζήτηση τροφής και, μάλιστα, δεν επιστρέφουν κάθε βράδυ για να ταΐσουν τα μικρά τους. Είναι ένα σημάδι της αναμφισβήτητης λεηλασίας του ωκεανού.

Η φύση δεν είναι το διακοσμητικό στοιχείο της ύπαρξης. Είναι μία ζωντανή κυψέλη, οι κάτοικοι της οποίας μοιράζονται τη ζωή, μία πραγματική αλληλασφάλιση όπου η συνεισφορά του κάθε είδους εγγυάται την επιβίωση της ομάδας. Κανένα είδος, όσο ισχυρό κι αν είναι, δεν μπορεί να στερηθεί την ύπαρξη των άλλων. Η φύση είναι μία λεπτή αρμονία, απαραίτητη για την ισορροπία του κόσμου.

Σε μία περίοδο κατά την οποία η ανθρωπότητα δικαίως ανησυχεί για το μέλλον της βιοποικιλότητας, είναι απαραίτητο να πολλαπλασιάσουμε τις καταγραφές των ειδών ώστε να ακολουθήσουμε τη δημογραφία και την προσαρμογή στις αλλαγές των συνθηκών της ζωής που επιβάλλονται από τον άνθρωπο.

Ποιες είναι οι λύσεις;

Σήμερα οι «ενήλικες» παθιάζονται με τα ερωτήματα που είναι σχετικά με το περιβάλλον, τη ρύπανση, το σεβασμό στη βιοποικιλότητα, καθώς και με τις υποθέσεις για την αιεφόρο ανάπτυξη, χωρίς, όμως, να είναι εκπαιδευμένοι, αφού στους τομείς αυτούς τα προβλήματα που τώρα προσεγγίζουμε επειγόντως, εμφανίστηκαν προοδευτικά στη διάρκεια των τριάντα τελευταίων ετών.

Οι λύσεις στα προβλήματα της προσβολής του περιβάλλοντος δεν είναι ποτέ απλό να εφαρμοστούν λόγω του αντίκτυπου που θα έχουν στον τρόπο ζωής μας, στις οικογενειακές και εθνικές οικονομίες. Επιπλέον, είναι άχαρες, δεδομένου ότι τα αποτελέσματά τους δεν είναι άμεσα.

Η αδράνεια για τη θεραπεία της περιβαλλοντικής κρίσης που διασχίζει η ανθρωπότητα, από τη στιγμή που άρχισε να λαμβάνεται υπόψη έως την εμφάνιση των πρώτων αποτελεσμάτων, θυμίζει την αδράνεια αυτών των γιγαντιαίων πετρελαιοφόρων, τα οποία ώσπου να ακινητοποιηθούν, πλέουν για ακόμη 20 χιλιόμετρα, παρόλο που ο πλοίαρχος διάταξε «πίσω ολοταχώς». Είναι, επομένως, απαραίτητο να υπενθυμίζουμε συνεχώς τα προβλήματα και τις προοπτικές, να μην χάνουμε το κουράγιο μας, να γνωρίζουμε μεν ότι λύσεις υπάρχουν, αλλά ότι η κυριότερη δυσκολία που υφίσταται είναι η καθυστέρηση των εφαρμογών τους.

Οι μηχανικοί και οι βιομήχανοι προτείνουν λύσεις τεχνικής φύσης, στους νομοθέτες έχει ανατεθεί να προκαλούν τις έρευνες και να τις εφαρμόζουν με την επιβολή των νόμων, των διαταγμάτων, των ποσοστώσεων... Οι λύσεις, όμως, δεν είναι μόνο τεχνικής ή νομοθετικής φύσης. Είναι, επί-

σης, ζήτημα συμπεριφοράς. Η εκπαίδευση για τη διατήρηση του περιβάλλοντος είναι το ίδιο σημαντική με την πολιτική παιδεία, δηλαδή την εκμάθηση τού να σεβόμαστε τους άλλους. Η «οικολογική ετοιμότητα» θα είναι, κατά το πλείστον, διαχρονική εφόσον την εμψυούμε στους νέους, σε μία ηλικία κατά την οποία παθιαζόμαστε για σκοπούς χωρίς να μας εμποδίζει το σύνολο των δεσμών και πρακτικών που φυλακίζουν τις κοινωνίες μας. Πρέπει να ευαισθητοποιούμε ακατάπαυστα τις επερχόμενες γενεές με σκοπό να καταλήξουμε στην ανάπτυξη ενός «περιβαλλοντικού γονιδίου», χάρη στο οποίο οι λύσεις θα καταστούν φυσικότερες, χαραγμένες και προφανείς.

Η συνολική λύση θα είναι το άθροισμα των ατομικών μας ενεργειών, οι οποίες θα πρέπει να υπενθυμίζονται συνεχώς.

Οι 365 ΚΙΝΗΣΕΙΣ για να σώσουμε τον πλανήτη είναι ένα βιβλίο που καλεί για μία συνεχή δέσμευση καθημερινών προτάσεων με σκοπό να παροπλιστεί ο έλεγχος της ανθρωπότητας πάνω σε έναν πλανήτη, ο οποίος, μάλλον, σύντομα δεν θα μπορεί άλλο να «μαδηθεί».

Η Γη έχει ακόμη δισεκατομμύρια χρόνια μπροστά της, αλλά κανείς δεν γνωρίζει για πόσους αιώνες ή χιλιετίες θα φιλοξενείται ακόμη ο Άνθρωπος. Αυτός είναι ο πρωταγωνιστής της διαχρονικότητάς της.

*Ζαν-Λουί Ετιέν
Κλίπερτον, 10 Μαρτίου 2005*

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Ιανουάριος: 2, 4, 5, 7, 13, 16, 18, 26, 28, 30
Φεβρουάριος: 1, 3, 6, 7, 10, 15, 17, 21, 23, 25, 28
Μάρτιος: 1, 10, 12, 14, 18, 23, 26, 28, 30
Απρίλιος: 2, 7, 8, 17, 19, 22, 26, 28, 29
Μάιος: 4, 5, 7, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 30, 31
Ιούνιος: 1, 2, 5, 6, 7, 11, 13, 21, 22, 24, 26, 27, 30
Ιούλιος: 5, 8, 9, 18, 24
Αύγουστος: 1, 7, 9, 17, 21, 24, 28
Σεπτέμβριος: 5, 6, 8, 14, 18, 21, 24, 25, 27, 30
Οκτώβριος: 1, 3, 6, 9, 11, 12, 16, 17, 18, 20, 23, 30, 31
Νοέμβριος: 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 29
Δεκέμβριος: 2, 5, 6, 8, 11, 14, 16, 17, 19, 28, 30

ΟΙ ΑΓΟΡΕΣ

Ιανουάριος: 1, 8, 9, 12, 15, 17, 20, 22, 27, 31
Φεβρουάριος: 16, 19, 22
Μάρτιος: 2, 5, 9, 11, 15, 19
Απρίλιος: 1, 3, 5, 15, 18, 23, 27
Μάιος: 2, 8, 9, 18
Ιούνιος: 12, 15, 16, 23, 28
Ιούλιος: 3, 6, 11, 17, 23, 25, 27, 28, 29
Αύγουστος: 3, 11, 19, 22, 23, 27
Σεπτέμβριος: 2, 9, 11, 23, 26, 29
Οκτώβριος: 8, 15, 21, 24, 29
Νοέμβριος: 4, 9, 12, 17, 19, 23, 26
Δεκέμβριος: 20, 24, 27, 29, 31

Η ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

Ιανουάριος: 10, 11, 24
Φεβρουάριος: 2, 4, 5, 13, 14, 26
Μάρτιος: 3, 13, 16, 24, 29
Απρίλιος: 6, 13, 14, 16, 21, 25
Μάιος: 6, 12, 16, 19, 26, 27
Ιούνιος: 3, 8, 9, 14, 17, 19, 20, 29
Ιούλιος: 7, 10, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 26, 31
Αύγουστος: 2, 6, 14, 18, 20, 25, 26, 31
Σεπτέμβριος: 1, 7, 13, 19, 28
Οκτώβριος: 4, 7, 19, 26, 27
Νοέμβριος: 6, 24
Δεκέμβριος: 12, 18, 22, 25, 26

ΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Ιανουάριος: 19, 23, 25
Φεβρουάριος: 11, 20
Μάρτιος: 4, 6, 8, 20, 31
Απρίλιος: 4, 11
Μάιος: 10, 21
Ιούνιος: 10, 18, 25
Ιούλιος: 2, 12, 22
Αύγουστος: 4, 5, 8, 13
Σεπτέμβριος: 10, 22
Οκτώβριος: 2, 14, 28
Νοέμβριος: 2, 22, 27
Δεκέμβριος: 1, 7

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ιανουάριος: 6
Μάρτιος: 22, 27
Απρίλιος: 10
Μάιος: 1
Ιούνιος: 4
Ιούλιος: 21, 30
Αύγουστος: 10, 16, 29
Σεπτέμβριος: 3, 16, 20
Οκτώβριος: 10
Νοέμβριος: 30
Δεκέμβριος: 15, 21, 23

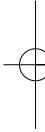
Η ΕΡΓΑΣΙΑ

Ιανουάριος: 14, 21
Φεβρουάριος: 9, 18, 27
Μάρτιος: 7, 17
Απρίλιος: 9, 30
Μάιος: 15
Ιούλιος: 4
Αύγουστος: 30
Σεπτέμβριος: 4, 15
Οκτώβριος: 5, 13, 22, 25
Νοέμβριος: 1, 3, 13, 20, 28
Δεκέμβριος: 3, 9, 10

Ο ΚΗΠΟΣ

Ιανουάριος: 3, 29
Φεβρουάριος: 8, 12, 24
Μάρτιος: 21, 25
Απρίλιος: 12, 20, 24
Μάιος: 3, 11, 24, 29
Ιούλιος: 1
Αύγουστος: 12, 15
Σεπτέμβριος: 12, 17
Νοέμβριος: 25
Δεκέμβριος: 4, 13

1η Ιανουαρίου

Ανακαλύπτοντας το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο

Στον κόσμο, περίπου 211 εκατομμύρια παιδιά 5 έως 14 ετών εξαναγκάζονται σε εργασία. Τα τρία τέταρτα απ' αυτά απασχολούνται σε αγροτικές δουλειές. Στις φυτείες ζαχαροκάλαμου, σιζάλ, τσαγιού, καπνού και καφέ, εργάζονται σε φρεσκοποτισμένα με φυτοφάρμακα χωράφια, ακόμη και στην περίοδο της λίπανσης. Προϊόντα που φέρουν το λογότυπο Max Havelaar εγγυώνται το σεβασμό των αυστηρών κριτηρίων υπέρ μίας πιο αλληλέγγυας οικονομίας: με δίκαια αμειβόμενους εργάτες, απαγόρευση της καταναγκαστικής εργασίας, συνδικαλιστικές ελευθερίες και, βέβαια, απαγόρευση της εργασίας παιδιών.

Η αγορά προϊόντων δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου είναι κι ένας τρόπος να απεργαζόμαστε το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και, προπαντός, των παιδιών.

2 Ιανουαρίου

Μειώστε την οικιακή θέρμανση

Η κατοικία αποτελεί σημαντική πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υπεύθυνων για τις κλιματικές αλλαγές. Τα δύο τρίτα της ενέργειας που καταναλώνεται σε ένα σπίτι, χρησιμοποιείται για το ζεστό νερό και τη θέρμανση. Η καλή διαχείριση της σπιτικής μας θέρμανσης επιτρέπει την ελάττωση της κλιματικής υπερθέρμανσης και την αποφυγή μίας, επιπλέον, πηγής ρύπανσης της ατμόσφαιρας.

Τα σπίτια μας, συχνά, υπερθερμαίνονται: 20°C είναι ιδανικοί για το καθιστικό. Τα υπνοδωμάτια θα είναι πιο υγιεινά με 18°C. Κάθε επιπλέον βαθμός θέρμανσης δημιουργεί 7 έως 11% περισσότερη κατανάλωση ενέργειας (ανάλογα με τη μόνωση). Γι' αυτό μην υπερβάλλετε. Θερμαίνετε μόνο τους χώρους όπου διαμένετε.

365 ΚΙΝΗΣΕΙΣ

για να σώσουμε τον πλανήτη

Επί δεκαπέντε χρόνια σχεδόν, ο Φιλίπ Μπουρσεγιέ φωτογραφίζει τη φύση από όλες τις πλευρές της: από την έκρηξη του ηφαιστείου Πινατούμπο έως τις αχανείς παγωμένες ή αμμόδεις ερήμους. Αιχμαλωτίζει τα απίθανα χρώματα και τα εξωπραγματικά φώτα της Γης μας. Αυτή την εύθραστη ομορφιά, όμως, την απειλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής μας. Για να μας παρακινήσει ο Φιλίπ Μπουρσεγιέ σε έναν τρόπο ζωής πιο συνετό, συνδυάζει 365 φωτογραφίες με μια καθημερινή οικολογική κίνηση. Σε κινήσεις προστασίας που συνοδεύονται από μελέτες και ντοκουμέντα, τα οποία επισημαίνουν τους κινδύνους που προκαλούν οι συμπεριφορές μας και υπογραμμίζουν τις ευεργετικές συνέπειες αυτών των κινήσεων. Κάθε ημέρα αποκαλύπτει και μια εικόνα, ένα θαύμα της φύσης και μαζί τρόπους για να προστατευτεί ο πλανήτης μας. Σελίδα με σελίδα, βήμα με βήμα, σκιαγραφείται μια πραγματική δεοντολογία ζωής.

ISBN 978-960-8386-56-3

9 789608 386563